

fost clasate sub titlul de „Monumente Istorice”.

Muzeul reprezintă, însă, mult mai mult pentru public. El este o adevărată școală unde vizitatorii pot descoperii secretele funcționării unui automobil. Pe o suprafață de 1 000 mp, într-un cadru modern și confortabil, vizitatorii pot acționa ei înșiși, după dorința lor, o întreagă paletă de elemente animate, care produc imagini, sunete, mișcare și efecte spectaculoase. În acest spațiu, numeroase proiecții audiovizuale ale filmelor de animație tehnică sau documentare ilustrează într-o manieră vie subiectele prezentate într-un confort perfect, grație unui sistem de ascultare individual. În plus, pe o suprafață deschisă, decorată cu elemente de ambianță automobilistică, publicul percepe semnificația automobilului pe planeta noastră: impactul economic, social, energetic, geografic sau ecologic și, de asemenea, prezența sa zilnică în continuă creștere în domenii distractive, culturale, artă, sport sau aventură. Nimic nu scapă de influența automobilului.

Condițiile de ședere în muzeu: auto-servire, restaurant, spațiu de joc pentru copii, telefon, infirmerie etc. s-au dezvoltat ca urmare a necesităților unei vizite de mai multe ore.

Arhivele automobilului, și în particular, depozitul arhivelor Panhard-Levassor, cele mai vechi din lume în acest domeniu, sînt în prezent accesibile cercetătorilor, în condiții foarte bune.

Muzeul Național al Automobilului din Mulhouse face parte dintr-un formidabil ansamblu de muzee tehnice: Muzeul Francez al Căilor Ferate, Muzeul Pompierilor, Muzeul Imprimeriilor pe Pinză, Muzeul Hirtiei Imprimare, Muzeul Ceramicii și cel al Energiei Electrice. Acest ansamblu care este frecventat de mai mult de un milion de vizitatori pe an prezintă particularitatea de a fi fondat numai de structuri asociative.

Rețeaua foarte eficientă de autostrăzi, căi ferate și linii aeriene, precum și poziția geografică, central europeană a orașului Mulhouse favorizează muzeul. Se poate spune că muzeul beneficiază de Mulhouse și Mulhouse de muzeu.

MĂRTURII ISTORICE LA MUZEUL DIN KOMARNO

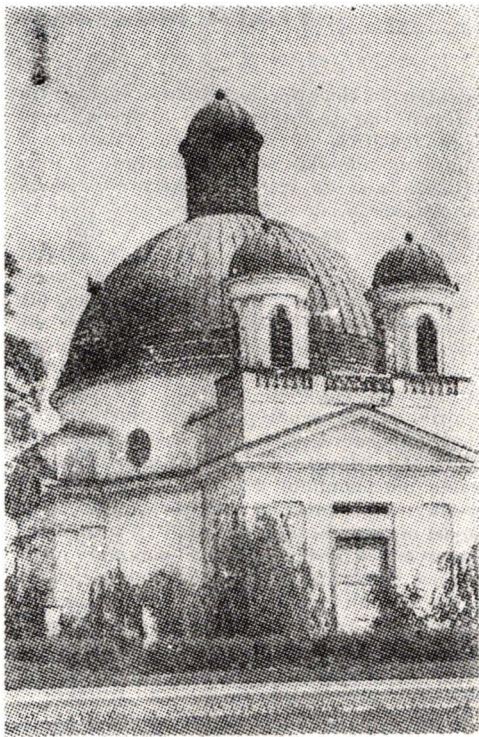
EUGEN GLÜCK

Cu prilejul unei vizite efectuate în orașul slovac dunărean Komarno, am găsit unele elemente istorice legate de istoria poporului român.

În apropierea podului care traversează marele fluviu se găsește biserica ortodoxă (str. Steiner 32). Potrivit izvoarelor, în oraș a existat, încă din secolul al XVI-lea, o biserică ortodoxă, care însă a fost demolată în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Această perioadă coincide cu constituirea unei comunități ortodoxe, întărită de macedoromâni și sîrbi, care au migrat din spațiul balcanic din cauza opresiunii otomane¹. Comunitatea a supraviețuit în mediul slovaco-maghiar multă vreme. În anul 1828, încă se constatare la Komarno un număr de 256 ortodocși². Din statisticile ulterioare, în care era înregistrată și naționalitatea locuitorilor, aflăm printre ortodocși și pe români. După anul 1890, vremelnice numărul lor crește, din cauza muncitorilor care își găseau pe aici de lucru, ajungînd în 1910 la 486. În prezent, abia mai sînt cîteva familii ortodoxe în Komarno.

Puterea economică, mai ales a comercianților macedoromâni din oraș și din jur, a permis edificarea unei noi biserici, spațioase, în stilul baroc al epocii sfințită în anul 1754.³ În anul 1849, în timpul asediului cetății de către trupele habsburgice, biserica a fost incendiată, fiind refăcută în 1851. După înfăptuirea separației ierarhice dintre români și sîrbi (1864), biserica ortodoxă din Komarno a rămas sub jurisdicția patriarhiei din Carlovits, apoi a celei din Belgrad. În prezent, biserica este administrată de muzeul din Komarno, fiind restaurată pe cheltuiala statului (1972). Serviciile divine se oficiază rar, de proeți veniți de la Bratislava.⁴

Interiorul bisericii este un adevărat muzeu. Iconostasul este opera unui pictor și a unui sculptor necunoscuți, executat, după toate probabilitățile, în secolul al

XVIII-lea, sub influența barocului.⁵ În biserică se găsește bănci în stil baroc, care au fost cumpărate în 1785⁶ la desființarea unei biserici a călugărilor camaldulieni.

Biserica este bogată în icoane⁷, care, în cea mai mare parte, provin din spațiul balcanic, cu mare probabilitate aduse de macedoromâni și sîrbi. Unele par a fi produsul școlilor bănățene, iar altele sînt de origine rusă. Reține atenția, din inventarul bisericii, un potir care se poate atribui cu precizie unui atelier ardelean de pe la 1800.

Pe aceeași stradă (Steiner 13) se găsește „Podunapshe Muzeum”, avînd mai multe secții⁸.

Referiri ample la problemele ce ne interesau pe noi găsim în sectorul dedicat epocii stăpînirii romane, una din temele de interes pentru organizatori, deși stăpînirea efectivă romană s-a întîns pînă la Dunăre. Printre altele, se subliniază „pericolul dacic” existent pînă în anul 106, ceea ce a făcut ca romanii să-și întărească taberele, fapt oglindit cu imagini de pe Columna lui Traian și material de construcție din zonă. Se mai fac referiri la cele două războaie purtate împotriva vizigoților.

Nu putem să încheiem această scurtă prezentare fără să facem referire la marea cetate de tip Vauban din Komarno, unde, în condițiile istorice respective, în secolele XVIII—XX, au fost cantonate mari unități militare recrutate în Transilvania. Situația și mai ales mișcările lor, chiar curajoase, așteaptă să fie cercetate. De altfel, cetatea urmează să fie amenajată pentru muzeu.

Biserica din Komarno atrage atenția asupra faptului că macedoromânii au desfășurat o activitate foarte largă dincolo de granițele țărilor române, realizînd opere de artă valoroase.

NOTE

¹ Borozscky Samu (red), *Komárom vármegye és Komárom sz. kir. város.* (Comitatul Komarno și orașul liber regesc Komarno), Budapesta, 1913, p. 462.

² Nagy Ludovicus, *Notitiae politico-geographicae statisticae inclyti regnic Hungariae Partium quocidam adnexarum*, Buda, 1828, p. 132

³ „Okresna pamiatkova Sprava Komarno. Sakralne pamiatky”, f. a.

⁴ Informații obținute de la ghidul muzeului, la 12 iulie 1990

⁵ „Sto rokov muzea v. Komarno 1886—1986”, Komarno, 1986, p. 260

⁶ *Ibidem*, p. 70—85

⁷ *Ibidem*, p. 81

⁸ Vizitat de noi la 21 iulie 1990. Mulțumim și pe această cale personalului muzeului, în frunte cu directorul I. Crütörtöky